

РЕШЕНИЕ

№ 71

гр. Сливен, 31.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – СЛИВЕН, X СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Н. М. Коритарова

при участието на секретаря Мариана В. Тодорова
като разгледа докладваното от Н. М. Коритарова Гражданско дело № 20222230101648 по описа за 2022 година

Производството е образувано по предявен иск с правно основание чл. 42, б. „б“ от ЗН във вр. с чл. 25 ЗН за признаване на нищожност на саморъчно завещание, към който при условие на евентуалност е обективно съединен и иск с правно основание чл. 30 ЗН за възстановяване на запазена част предявени от Т. Б. Ш., ЕГН: ***** от гр. ***** чрез адв. П. Станчева Минкова срещу С. Х., роден на ***** г. чрез неговата майка и законен представител Н. С. Х., родена на ***** г. от гр. *****

Ищцата твърди, нейната леля В Д Ш., която била сестра на баща ѝ - Б Д Ш /починал на 19.12.1989г./, била починала на 22.04.2021г. като разведена в град Сливен. След смъртта ѝ, тя се била заинтересувала от останалото от нея наследство и така била узнала, че тя, преди смъртта си се била разпоредила с цялото си имущество по силата на универсално саморъчно завещание в полза на сина на нейна първа братовчедка - майката на малолетния ответник - С. Х., който бил гражданин на Германия. Посочва, че след като се била запознала със завещателното разпореждане, била установила, че същото не било отговаряло на изискванията на чл. 25, ал. 1 от Закона за наследството, което от своя страна го било правило нищожно. Твърденията ѝ са, че завещанието не било написано и подписано от завещателя, наред с това не било отразявало свободната воля на наследодателката ѝ. В завещанието имало изписани данни с латински букви с немскоезична транскрипция на словосъчетанията, което било крайно нетипично за една 94-годишна жена в тежко здравословно състояние, която никога не била знаела или говорила немски език в град Сливен. Също така съдържанието в него не било отразявало свободната воля и знание на 94-годишна жена, съставителка относно неговото съдържание и правно значение и последици. Всичко това било водило на индиция за чужда намеса в изписването и съставянето на текста на завещанието. Тъй като завещанието било личен формален и отменим акт, чиято действителност била поставена в зависимост от ясно изразената и облечена с формата, предвидена по закон, воля на лицето- завещател, за да породи действие, саморъчното завещание следвало да отговаря по форма на изискванията на закона. Липсата на който и да било от изискуемите от закона компоненти на акта било обуславяло неговата нищожност - аргумент на чл.42 б."Б" от ЗН, при което завещанието не било могло да изключи правата на

страните, като наследници по закон. Наред с твърдението ми, че завещанието страда от пороците, изброени до тук, навежда и твърдения, че същото не отговаря и на други изисквания от закона. Видно било от частта, преди разпореждането „ЗАВЕЩАВАМ“ , че наследодателката била описвала, че прилага копие на нотариален акт на апартамент, който завещава след смъртта си, без да е описан имота, отразен в нотариалния акт, а след думата „ЗАВЕЩАВАМ“ била посочила, че завещава цялото си движимо и недвижимо имущество на племенника си от Германия. Заявява, че от документите, които представя с исковата молба било ставало ясно, че това не било единственото имущество на наследодателката ѝ, още по-малко ставало ясно кое е имуществото, описано в този нотариален акт.

Моли съдът да постанови решение с което да обяви за нищожно, завещателното разпореждане в полза на ответника С. Х. - роден на *****г., чрез неговата майка и законен представител Н. С. Х.. При условие на евентуалност, в случай, че съдът ако приеме, че завещателното разпореждане не страда от пороци и го обяви за действително, то тогава твърди, че то накърнява изцяло нейната запазена част от наследството на покойната ѝ наследодателка В Д Ш., и предявява иск с правно основание чл. 30 от Закона за наследството, във връзка с чл. 28, ал. 1 от ЗН, с който претендира да бъдат намалени завещателните разпореждания на наследодателя в полза на ответника в размер, с който напълно се удовлетворява нейната запазена част от наследството.

В тази връзка посочва, че доколкото завещателното разпореждане било направено в полза на лице, което не било призовано към наследяване по закон, не било нужно да е приела наследството по опис, за да може да предявя настоящия иск за намаляване на завещателните разпореждания до размера на нейната запазена част. Претендира сторените от нея разноси по делото.

В срока по чл. 131 ГПК е депозиран отговор на исковата молба от ответната страна. Исковите били допустими, но не били основателни. Ответникът посочва, че въпреки напредналата си възраст, завещателката била със запазени интелектуални способности към момента на изготвяне на завещанието. Тя била имала здравословни проблеми, които обаче били свързани със затруднения в придвижването ѝ поради счупвания на шийката на дясната бедрена кост през 2014г., а впоследствие и счупване на лява бедрена кост с поставяне на метална остеосинтеза. В резултат на тези счупвания се била придвижвала с проходилка, а по-късно и с инвалидна количка. С ЕР.№ 924 от 22.02.2016г. ѝ била определена 100% инвалидност с чужда помощ. Поради описаните затруднения в движението ѝ завещателката била ползвала от 2015 г. до смъртта си социалните услуги на Община Сливен за домашен социален патронаж, тъй като не била имала близки-била разведена, а единствената ѝ дъщеря била починала. От многото ѝ сребрени роднини, от нея са се били интересували само семейството на Н. С. Х. и на брат ѝ Ромен .Стефанов П, с които завещателката била поддържала сърдечен контакт. Н. Х. при пребиваването си в България винаги я била посещавала със сина си, когото завещателката много била обичала, а през останалото време били поддържали контакти по телефона. Ромен П и дъщеря му я били посещавали по празниците. Никой от останалите нейни сребрени роднини не се бил интересувал от нея. Именно поради изложените обстоятелства завещателката била завещала със саморъчното написаното от нея завещание цялото си движимо и недвижимо имущество на малолетния С. Х.. Счита, че предявеният иск по чл. 42, б. „б“ ЗН във вр. с чл. 25 ЗН бил неоснователен. Саморъчното завещание, изготвено от В Д Ш., било съответствало на изискванията на чл.25 от ЗН. То било написано изцяло и било подписано от лицето, вписано като него автор. Съдържало необходимите дата, завещателно разпореждане и лицето, в полза на което били направени завещателните разпореждания. Волята на завещателката, била отразена в завещанието, и била ясно изразена, независимо, че в началото на завещанието била посочила документа за собственост на един от имотите, включени в завещаното наследство. Правилно било посочено и лицето, в полза на което било направено завещанието. Името на това лице било изписано както на български, така и според паспорта му, тъй като същото

било гражданин на Германия. Детето било индивидуализирано с датата му на раждане и мястото на раждане. Към 04.11.2019г., когато било написано саморъчното завещание, завещателката не била с интелектуална и психическа недостатъчност, което било потвърдено с Индивидуалната ѝ оценка от 26.02.2021г., изготвена от Дирекция "Социално подпомагане", гр. Сливен, необходима за предоставянето ѝ на лична помощ. Твърди, че предявеният евентуален иск по чл.30 от ЗН също бил неоснователен. Ищцата не била лице, което според закона има право на запазена част от наследството на Вергиния Ш..Тя не била попадала в кръга на лицата по чл.28 от ЗН, които имат право на запазена част от наследството, поради което и не била притежава правото да иска възстановяване на запазената ѝ част.

С оглед характера на предявеният иск, съдът с Определение № 2407 от 16.09.2022 г. по чл. 140 ГПК съдът е указал на ответника, че носи доказателствената тежест по иска с правно основание чл. 42, б. „б“ ЗН в качеството си на лице, което се ползва от саморъчното завещание да установи, че същото е било съставено при спазване на изискванията посочени в чл. 25 ЗН . Със същото определение съдът е указал на ищеца, че следва да докаже по предявения евентуален иск с правно основание чл. 30 ЗН качеството си на легитимирано лице, което има право на запазена част от наследството на наследодателя- негов низходящ, възходящ или съпруг призован към наследяване или наследник по заместване на тези лица, който е приел наследството, както и размера на запазената си част и размера на разполагаемата част на неговия наследодател, нахърняването на неговата запазена част от завещателното разпореждане на неговия наследодател, както и размера до който следва да се намали завещателното разпореждане за да се допълни неговата запазена част.

От събраните по делото доказателства, съдът намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Видно от представеното от ищцата саморъчно завещание наследодателката В Д Ш., ЕГН: ***** от ***** същата завещава цялото си движимо и недвижимо имущество на племенника си С. Х., който е роден на ***** г. в гр. Бюблинген в Германия, като изчерпателно са посочени всичките му лични данни по паспорт. Завещателката е посочила, че прилага нотариален акт № ***** като завещава описания в нотариалния акт апартамент, чийто собственик е, на племенника си. Датата на завещанието е 04.11.2019 г., а подписът е поставен след датата и завещателните разпореждания.

Видно от представеното удостоверение за наследници В Д Ш. е починала на 22.04.2021 г. и е оставила за свои наследници единствено племенници, които са деца на починалите ѝ преди нея братя и сестри. Ищцата Т. Б. Ш. е дъщеря на брата на В Д Ш. –Б Д Ш, а майката на ответника С. Х. Н. С. Х. е дъщеря на сестрата на наследодателката Правда Димитрова Па.

Видно от представения по делото нотариален акт № 128, том първи, рег. №1640, дело № 110 от 2001 г. наследодателката В Д Ш. е собственик на апартамент № Б-А-3, на трети етаж, находящ се в гр. Сливен, ул. „Лъдженска“, кв. 291, ЦГЧ, секция Б, със застроена площ от 52,85 кв.м.

Представен е заверен превод от акта за раждане на ответника С. Х., от което е видно, че неговите данни напълно съвпадат с посочените в саморъчното завещание.

Видно от протокола за предаване на саморъчното завещание се установява, че племенникът на наследодателката Р С П е предал саморъчното завещание на 04.10.2019 г. на нотариус Н К. Същият е подал на 10.05.2021 г. и заявление до този нотариус да бъде обявено саморъчното завещание на В Д Ш. след нейната смърт на 22.04.2021 г.

Видно от представената по делото медицинска документация В Ш. е имала здравословни проблеми, свързани със затруднения в придвижването ѝ поради счупвания на шийката на дясната бедрена кост през 2014г., а впоследствие и счупване на лява бедрена кост с поставяне на метална остеосинтеза. В резултат на тези счупвания се е придвижвала с

проходилка, а по-късно и с инвалидна количка. С ЕР.№ 924 от 22.02.2016г. ѝ е определ. 100% инвалидност с чужда помощ. Поради описаните затруднения в движението ѝ завещателката е ползвала от 2015 г.до смъртта си социалните услуги на Община Сливен за домашен социален патронаж, тъй като не е имала близки-била разведена, а единствената ѝ дъщеря била починала.

Видно от изготвена по делото съдебно-графологическа експертиза наследодателката В Д Ш. е изготвила и подписала представеното по делото саморъчно завещание.

Съдът кредитира изготвената по делото съдебно-графологична експертиза като изготвена от безпристрастно и компетентно вещо лице.

Видно от показанията на разпитания по делото свидетел П, която е майка на ищцата, същата била в добри отношения със завещателката, а тя не се била разбирала с нейните три сестри, а 20 дни преди да почине били разбрали, че на гости ѝ бил племенника ѝ Р и дъщеря му. След тези 20 дни наследодателката била починала и била паднала много зле. Изразява подозрения, че той ѝ бил повлиял да завещае апартамента на ответника. В Ш. била ѝ заявявала, че не желае нейните сестри да се грижат за нея, защото щели да я уморят по-бързо.

Видно от показанията на разпитаната по делото свидетелка Й през 2004 г. била поканена на една Коледа, когато ищцата и нейната майка били на гости на В Ш.. Били си говорили и последната била заявила, че не желае никой да я гледа. Ищцата ѝ била споделяла, че леля ѝ не била желала да остави нищо на нейните близки, защото били алчни.

Видно от показанията на разпитания по делото свидетел М ищцата и леля ѝ били поддържали контакти по телефона и той през 2016 г. бил чул разговор между двете на включен високоговорител от телефон, като леля ѝ била казала, че не иска роднините ѝ да я гледат, защото се били интересували единствено от нейните пари.

Видно от показанията на разпитаната по делото свидетелка В, която била назначена за личен асистент на завещателката на 22.02.2018 г. на седем часа работен ден с почивни дни събота и неделя единствените близки хора на В Ш. били племенника ѝ Р, неговата дъщеря и племенничката ѝ Н. Х.. Ш. си била говорила по телефона и си канила гости, съзнавала всичко и дори и искала рестото от направените покупки. Карала свидетелката да пазарува в магазините с промоции и непрекъснато си била водила записки. Била близка със своите съседи Р М и Д. Свидетелката за периода от 3 г. и 3 м. през които е била личен асистент на В Ш. заявява, че никой от нейните племенници не я бил посетил, нито се бил обадил по телефона, за да се поинтересува как е леля му. Последната била много обичала дъщерята на Р, тъй като била приличала на починалата ѝ дъщеря и боготворяла ответника С., тъй като бил много мило дете. Често Н. Х. била посещавала леля си заедно със сина си при всяка възможност да си взема отпуск и да пътува от Германия. В Ш. била владеела арабски език и могла да пише на латиница, тъй като много години била прекарала в чужбина. През 2020 г. свидетелката била помолена от завещателката да се обади на племенничката ѝ Т. и да я помоли да ѝ дойде на гости, но тя била отказала, тъй като била заета. В Ш. била споделила с нея желанието си да завещае цялото си имущество на детето на Н. Х. С.. Завещателката в един от почивните дни на свидетелката била паднала и си била ударила главата, като ѝ помогнал нейния съсед Динко. Последния месец преди да умре била се влошила и отказвала да яде и пие, като за нея се била грижила и още една жена, на която ѝ били плащали Н. Х. и Р. Свидетелката не може да определи причината за нейната смърт, но твърди, че се била залежала дълго време и се била отворила рана на крака ѝ, която тя била обработвала всеки ден.

Видно от показанията на свидетелката М, която е била съседка на наследодателката от 2000 г., като всичките съседи в блока ѝ били помагали, тъй като била възрастна и живеела сама, но била много ерудиран човек и общувала с всички. Първият път била паднала на двора пред блока и се било наложило нейния съпруг и друга комшийка да я водят по болници,

били и предписани лекарства и била известно време неподвижна като друга съседка Радка Недева, която била с медицинско образование се била грижила за нея. От роднините на починалата била виждала единствено Р и неговата дъщеря. Преди да почине била трудно подвижна и се била придвижвала с проходилка и била в пълно съзнание. Била споделяла на свидетелката, че била ходила в София на гости, но не и относно имотни въпроси.

Видно от показанията на разпитания по делото свидетел Р П, племенник на завещателката и брат на майката на ответника леля им била живеела сама след като преди повече от 20 години нейната дъщеря била починала. След смъртта на неговата майка през 2017 г. той бил започнал по-често да посещава неговата леля, която започнал да чувства като майка. През последните години той и неговата дъщеря започнали да я посещават по празниците и по-често. През последните години неговата сестра също била по-често започнала да посещава леля си, по време на отпуските си, тъй като била живеела и работила в чужбина. Поддържала връзка с леля си и по телефона. Когато били посещавали леля им тя им била споделила намерението си да завещае апартамента си на детето на негова сестра. Леля му много се била радвала на посещенията на детето С., тъй като го била свързвала с починалата си дъщеря. Леля му била предварително решила да завещае апартамента на С. и те ѝ били помогнали да намери нотариус. В Ш. била съставила в тяхно присъствие, на него, сестра му, съпругът ѝ и дъщеря му саморъчното си завещание и той го бил занесъл на нотариуса. Сама била съставила текста, като имало затруднения относно текста на латиница дали може да бъде записан в завещанието. Леля му се била представяла в обществото като Виранова и се била гордееа с тази фамилия, която била на бившия ѝ мъж, а предбрачното ѝ фамилно име била Ш.. Била старша медицинска сестра и нейните колежки я били познавали като Виранова.

Съдът кредитира показанията на разпитаните по делото свидетели като обективни безпристрастни и кореспондиращи със останалия събран по делото доказателствен материал.

Предвид установеното от фактическа страна, съдът прави следните правни изводи:

Предявеният главен иск е с правно основание чл.42, б. „б“ ЗН във вр. с чл.25, ал.1 от ЗН за прогласяване нищожността на саморъчно завещание от 04.11.2019 г. на В Д Ш., поради това, че същото не е написано и подписано от завещателката. Ищцата е наследник по закон на завещателката, а именно нейна племенница и дъщеря на починалия ѝ брат поради което съдът приема, че за нея е налице правен интерес от предявяване на иска за недействителност на завещанието, доколкото основателността му би породило права в нейна полза.

За да произведе своя ефект, завещанието трябва да е действително. Според чл. 42, б. "б" ЗН нищожно е саморъчно завещание, когато при съставянето му не са спазени разпоредбите на чл. 25, ал. 1 ЗН, а именно завещанието да е изцяло написано от самия завещател, да съдържа означение на датата, когато е съставено и да е подписано от него, като подписът трябва да бъде поставен след завещателните разпореждания.

Саморъчното завещание по същността си представлява частен диспозитивен документ, което означава, че при евентуално оспорване на неговата действителност, в това число автентичността му от лице, чиито подпис не лежи върху документа, съгласно разпоредбата на чл.193, ал.3, от ГПК лицето, което се ползва от него носи доказателствената тежест да установи, че същото е действително и отговаря на изискванията на чл.25, ал.1 от ЗН. В настоящия случай ищцата оспорва действителността на саморъчното завещание извършено от В Ш. в полза на ответника по иска с твърдения, че същото не е изписано лично и не носи подписа на завещателя. Със самият факт на оспорване на предявения иск с правно основание чл.42 от ЗН, както и изрично пред съда ответникът заявява намерение да се ползва от оспорвания документ, с което той заявява, че завещанието отговаря на разпоредбите на чл.25, ал.1 от ЗН, поради което нему е доказателствената тежест да установи този факт. Проведеното от ответника доказване е чрез ангажираните специални знания на вещото лице по назначената

по делото и кредитирана от съда съдебно-графологична експертизи, чийто извод е категоричен, че саморъчното завещание е написано изцяло и подписано от завещателката В Д Ш.-Виранова.

За да формира извод за неуспешно проведено оспорване на автентичността на текста и подписа на саморъчното завещание от 04.11.2019 г. съдът се позовава на професионалните знания и преценка на вещото лице, което еднозначно и категорично открива достатъчно на брой съвпадения и в общите и в частните признаци на почерка и подписа на В Ш., които я определят като автор на саморъчното завещание. Съдът отчита, че към датата на съставяне на завещанието – 04.11.2019 г. завещателката е била на 92 г. – възраст, която логично се свързва със забавяне на темпа на изписване на текст, намаляване на координацията, обработеността и свързаността на почерка. Горното обуславя извода на съда, че завещателният акт е автентичен и саморъчно изписан и подписан от завещателя В Ш., което налага извод за неоснователност на предявения иск по чл.42, б. „б“ във вр. с чл.25, ал.1 от ЗН за прогласяване на нищожността му.

Съдът, счита, че представеното от ищцата саморъчно завещание е действително и по силата на същото ответникът е станал единствен собственик на цялото движимо и недвижимо имущество на наследодателя В Ш., което се състои единствено от процесния апартамент, който изрично е посочен в завещанието. Същото не е нищожно поради наличие на посочване на нотариален акт, който съставлява титул за собственост на процесния апартамент и изразена от завещателката воля в завещателните разпореждания, които са изброени след думата „завещавам“, и които се отнасят до цялото движимо и недвижимо имущество на завещателката. При тълкуване на волята на завещателката се установява, че същата е желала да се разпорежи с цялото свое движимо и недвижимо имущество в полза на ответника, като същата е смятала, че посочвайки процесния апартамент е описвала цялото имущество, което ѝ принадлежи. В този смисъл не е налице противоречие или невъзможност да се устави какво точно имущество е било предмет на нейното завещание.

Завещанието е едностранен формален акт, съдържащ личното волеизявление на едно лице, наречено завещател. С него то се разпорежда безвъзмездно със свои имуществени права в полза на друго лице, наречено бенефициер. Завещанието има действие за след смъртта на завещателя и цели да измени реда на наследяването по закон, размера на наследствените части или да изключи изобщо наследниците по закон, като облагодетелства трети лица извън този кръг. Самоцелното обезнаследяване на законен наследник чрез завещателен акт не му вреди, нито ползва останалите законни наследници (*решение № 1351-1962-І г.о. на ВС*). Завещателните разпореждания са отменими, но както извършването им, така и отменяването им трябва да стане в предписаната от закона форма, която е форма за действителност.

Завещанията биват два вида - нотариални и саморъчни. Първите се извършват от нотариус, който след като се увери в самоличността на завещателя и в неговата завещателна дееспособност, изслушва волята му и я възпроизвежда писмено. Нотариусът следи да бъдат спазени изискванията за форма и съдържание на завещателните разпореждания и по този начин в голяма степен гарантира тяхната действителност. При саморъчните завещания завещателят сам трябва да осигури действителността на последната си воля, за да възпроизведе тя целените правни последици.

Както всяка едностранна сделка и завещанията могат да бъдат нищожни или унищожени. Двете форми на недействителност се подчиняват на общите теоретични принципи и намират своите основания в ЗЗД, но имат и специфични особености, регламентирани в ЗН. Такава е и първата хипотеза, уредена в чл. 42, б. „а“ ЗН, според която завещателните разпореждания са **нищожни, ако са направени в полза на лице, което няма право да получава по завещание**. В общия случай законът се интересува от дееспособността на извършващия едностранния акт. Тук обаче значение има и т.нар. пасивна способност, тъй

като, както вече беше казано, чрез завещанието могат да се ограничат или изключат правата на наследниците по закон. Именно за охрана на техните интереси е важно разпорежданията да облагодетелстват лица, имащи право да наследяват по завещание. Такива безспорно не са незащетените към момента на откриване на наследството (чл. 2, ал. 1, б. "а" ЗН), родените неспособни да живеят (чл. 2, ал. 1, б. "б" ЗН) и недостойните по смисъла на чл. 3 ЗН. Лошите отношения между завещател и бенефициер не се отразяват на валидността на завещанието, защото не се признават от закона за недостойнство (*решение № 629-1990-I г.о. на ВС*).

В случая съдът кредитира показанията на разпитаните по делото свидетели В, М и П, че изразената пред тях последна воля на завещателката е била да се разпорежи с цялото си имущество в полза на ответника, тъй като е била привързана към детето и неговата майка, които през последните години от живота и след 2017 г. до смъртта на завещателката през 2021 г. са я посещавали при всяка възможност и са поддържали връзка с нея, за разлика от останалите ѝ роднини. Показанията на другите разпитани по делото свидетели М, Й и П се отнасят до по-ранни периоди-2000 г., 2004 г. и 2016 г., т.е. дори и през първите две години ответникът не е бил роден и тогава завещателката не е желала да остави наследството си на своите роднини в това число и на ищцата, тъй като е смятала, че същите не се интересуват от нея, а само от нейното имущество. Наследодателката е обичала много и е била привързана към детето С., тъй като същото и е напомняло за нейната дъщеря, която е починала при трагични обстоятелства.

Съвсем логично е, като строго формален акт, саморъчното завещание да бъде нищожно, *когато не е спазена разпоредбата на чл. 25, ал. 1 ЗН относно формата му - чл. 42, б. "б" ЗН*. Такива са случаите, когато текстът на завещанието не е изписан ръчно от самия завещател, а от трето лице или пък е изписан от завещателя, но с помощта на пишеща машина, компютър и др. Дори и завещанието да е написано под диктовката на завещателя и да е прочетено в присъствието на свидетели и за това отклонение от чл. 25, ал. 1 ЗН да има оправдателни причини, не се санира порокът във формата му (*решение № 1160-94-II г.о. ВС*). Не прави действително машинописно изписаното завещание и саморъчната добавка в края му, че текстът се поддържа от завещателя (*решение № 892-99-I г.о. на ВКС*).

Нищожно е и завещанието, което не е подписано. Подписът може да бъде традиционно използваният от завещателя стилизиран вариант, но е допустимо да се състои и в изписване на неговите имена (*решение № 377-1995-II г.о. на ВС*). Във всички случаи обаче подписът трябва да е положен след завещателните разпореждания, за да бъдат те действителни. Изискванията за саморъчно изписване на текста и за подписване на завещанието целят да гарантират неговата автентичност. При оспорване авторството на саморъчното завещание, по правилата на чл. 154, ал. 3 ГПК доказателствената тежест пада върху лицето, ползващо се от него (*решения № 493-2003-I, 202-2001-I, 802-1992-IV г.о. на ВКС*). В случая видно от кредитираната от съда съдебно-графологическа експертиза саморъчното завещание е написано и подписано от завещателя, като подписът е поставен след завещателните разпореждания.

Друг елемент от формалното съдържание на саморъчното завещание е датата на съставянето му, към която дата се преценява дали съставителят е бил в състояние да действа разумно и да ръководи постъпките си, т.е. дали е бил завещателно дееспособен. Датата има значение и при конкуренция между две завещания. **Непълната дата е равнозначна на липса на дата, освен ако от текста на завещанието могат да се извлекат нужните данни за датата** (*решение № 4384-1980-I г.о. на ВС*). В случая съдът приема, че саморъчното завещание, на което се позовава ответникът е завещание с датата -04.11.2019 г. Следва да се отбележи, че завещателят е бил дееспособен по време на съставяне на завещанието, тъй като не се установи независимо от твърденията на ищцата, че В.Ш. не е била способна да действа разумно, т.е. да разсъждава нормално и да ръководи постъпките си. Същата е имала завещателна дееспособност към момента на съставяне на завещанието, тъй като е съзнавала действията, които извършва и е разбирала смисъла и значението им. Това обстоятелство се

установява категорично от показанията на свидетелите В, М и П, които са били до завещателката в последните дни от нейния живот и са имали преки наблюдения относно нейното здравословно и психическо състояние, като свидетелката В и е била личен асистент и е незаинтересована от изхода на спора и всеки делничен ден се е грижила за нея, а свидетелката М, също е безпристрастна и е била съседка на наследодателката, като я е посещавала често и е била в приятелски и добросъседски отношения с нея. Съдът допусна поисканата от ищцата съдебно-психиатрична експертиза относно установяване на обстоятелството, че завещателката е била в състояние да разбира свойството и значението на извършения от нея акт в саморъчното завещание и да ръководи постъпките си. Ищцата, обаче не внесе в указания от съда срок определения депозит за изготвяне на експертизата.

Противоречието със закона или неговото заобикаляне са основание за нищожност относимо както към завещателните разпореждания, така и към мотива, поради който са направени. Тъй като при завещателните разпореждания правното основание се покрива с мотива, неговото противоречие със закона и добрите нрави е изведено като самостоятелно основание за нищожност в текста на **чл. 42, б. "в" ЗН**, разбира се, ако се касае за т.нар. "решаващ" мотив. Конкретен пример за нищожно завещание поради противоречие със закона е това, с което завещателят задължава бенефициера да запази имуществото и да го завещае на трето лице (*решения № 1068-1985-IV, 67-1980-I, 308-1991-I г.о. на ВС*).

Завещателните разпореждания могат да бъдат направени **под условие или с тежест, които трябва да са възможни, за да е действително завещанието**. Освен това сбъдването на условието, респективно изпълнението на действието, възложено като тежест, трябва да са отнесени към времето след смъртта на завещателя (*решение № 666-1968-I г.о. на ВС*). Затова и защото противоречи на безвъзмездния характер на завещанието, нищожни са тези разпореждания, които са обвързани с поемане от бенефициера на материални задължения - например да издържа завещателя докато е жив (*решения № 1194-1984-I, 438-1999-I, 156-1995-I, 116-1993-I г.о. на ВС*).

Саморъчното завещание ще бъде нищожно и когато завещателят е бил принуден чрез **физическо насилие** да го състави (по аналогия от ЗЗД).

Обявяването на саморъчното завещание не е условие за неговата действителност (*решение № 308-1991-I г.о. на ВС*).

Нищожното завещание не произвежда действие. То не може да бъде потвърдено. На нищожността му може да се позове всеки без ограничения във времето.

Не се събраха по делото доказателства за нищожност на саморъчното завещание на предвидени в закона основания.

Унищожаемите завещания пораждаат действие и за преустановяването му е необходимо произнасяне на съда по съответен иск или възражение. Исковата защита срещу унищожаемите завещателни разпореждания следва да бъде реализирана в тригодишен срок от узнаване на основанието за унищожаемостта, но не по-късно от 10 години след откриване на наследството. Чрез възражение имащият интерес може да атакува унищожаемото завещание по всяко време.

Първото основание за унищожаемост на завещанията е уредено в **чл. 43, ал. 1, б. "а" ЗН** и е **свързано със завещателната дееспособност**. Тя е налице, когато завещателят е пълнолетен и е в състояние да действа разумно и да ръководи постъпките си (*решения № 244-1979-I, 83-2004-II г.о. на ВКС*). С подобна дееспособност категорично не разполагат поставените под пълно запрещение независимо по каква причина. В правната теория има различни становища по въпроса дали ограничено запретените могат да правят валидни завещателни разпореждания. Една част от тях отговарят отрицателно, считайки завещанието за строго личен акт, изключващ чужда помощ. Съдебната практика обаче възприема обратната теза, приемайки за решаваща конкретната фактическа възможност за разумни действия, а не юридическото ограничаване на дееспособността (*решения № 141-2003-II,*

2639-1969-I г.о. на ВС). Следва да се има предвид и това, че релеватна е дееспособността към момента на извършване на завещателните разпореждания, а не преди или след това.

Съдът счита, че завещателката към момента на съставянето на саморъчното завещание е разполагала със завещателна дееспособност, тъй като видно от свидетелските показания на разпитани по делото свидетели В, М и П е била до момента на смъртта си в нормално психическо здраве и е имала фактическа възможност да извършва разумни действия.

Друго основание за унищожаемост според **чл. 43, ал. 1, б. "б", предл. 1 ЗН** е **грешката, състояща се в несъответствие между външно обективизираната и действителната вътрешна воля на завещателя**, до което несъответствие се е стигнало несъзнателно (**решение № 212-2001-I г.о. на ВКС**). Тук се има предвид грешка в общия смисъл - в лицето - бенефициер, в предмета. Грешката в името на бенефициера не опорочава завещанието, ако в съдържанието му има достатъчно данни за персонализация на лицето (**решение № 284-2000-I г.о. на ВКС**). В случая лицето в полза на което е направено завещанието е било индивидуализирано с всички необходими реквизити и тъй като е чужд гражданин част от данните му са записани на латиница, но същите напълно съвпадат с данните на лицето посочени в акта му за раждане. Грешката в мотива е изведена като самостоятелно основание в чл. 43, ал. 3 ЗН, който предвижда мотивът да е изразен в самото завещание и да е решаващ, т.е. единствено поради него да е направено завещателното разпореждане.

Измамата, когато е водеща причина за съставяне на завещанието, и насилието, изразяващо се в заплашване (**решение № 2846-1972-II г.о. на ВС**), годно да породи сериозен страх у конкретния завещател, са другите две основания за унищожаемост, регламентирани в чл. 43, ал. 2 ЗН.

В случая не се установи от доказателствата събрани по делото, че към момента на съставянето на завещанието завещателят да е действал при грешка, измама или упражнен акт на физическо или психическо насилие върху него.

Саморъчното завещание е строго формален акт и за действителността му е необходимо да се спазят всички реквизити по **чл. 25 ЗН** - да бъде изцяло написано ръкописно от самия завещател, да съдържа означение на датата, когато е съставено, и да е подписано от него, като подписът се поставя след завещателните разпореждания. Датата на съставяне е съществен елемент от съдържанието на завещанието, тъй като въз основа на нея се извършва преценка за поредността на няколко последователни завещания, за последиците от отменяване на някое от тях, както и за наличие на завещателна дееспособност на автора му към момента на извършване на разпореждането. Безспорно е по делото, че саморъчното завещание, на което се позовава ответникът, е действително и не страда от изброените пороци обуславящи неговата нищожност или унищожаемост.

По тези съображения искът следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

Отхвърлянето на предявения главен иск за нищожност на саморъчното завещание от 04.11.2019 г. налага разглеждане по същество на предявеният в условията на евентуалност иск по чл.30 от ЗН за възстановяване на запазената част на ищцата от наследството на нейната леля накърнено с извършеното от последната в полза на ответника саморъчно завещание.

Искът с правно основание чл.30, ал.1 от ЗН е конститутивен и дава право на наследника със запазена част да поиска намаляване на извършеното в полза на друг наследник безвъзмездно разпореждане – завещание, завет, дарение до размера необходим за възстановяване на запазената му част от наследството на наследодателя. Ищцата не попада в кръга на лицата, посочени в чл. 28 ЗН, които имат право на запазена част като наследници, поради което няма право да иска възстановяване на тази запазена част с извършеното завещателно разпореждане от нейната леля. Наследниците които имат право на запазена част са низходящи, родители и съпруг на наследодателя, а ищцата е племенничка на завещателката. Ищцата също така не е приела наследството по опис съгласно чл. 30, ал. 2 ЗН, като не се

оспорва това обстоятелство. С оглед на изложеното и предявения евентуален иск по чл. 30 ЗН следва да бъде отхвърлен като неоснователен и недоказан.

С оглед изхода на спора и на основание чл. 78. ал. 3 ГПК ищцата следва да бъде осъдена да заплати сторените от ответника разноски в размер от 1100 лв. Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявеният от Т. Б. Ш., ЕГН: ***** от гр. ***** срещу С. Х., роден на ***** г. чрез неговата майка и законен представител Н. С. Х., родена на ***** г. от гр. *****иск с правно основание чл. 42, б. „б“ от ЗН във вр. с чл. 25 ЗН за признаване на нищожност на саморъчно завещание от 04.11.2019 г. на В Д Ш.-Виранова, като **НЕОСНОВАТЕЛЕН И НЕДОКАЗАН**.

ОТХВЪРЛЯ предявеният от Т. Б. Ш., ЕГН: ***** от гр. ***** срещу С. Х., роден на ***** г. чрез неговата майка и законен представител Н. С. Х., родена на ***** г. от гр. *****иск с правно основание чл. 30 от ЗН като **НЕОСНОВАТЕЛЕН И НЕДОКАЗАН**.

ОСЪЖДА Т. Б. Ш., ЕГН: ***** от гр. ***** да заплати на С. Х., роден на ***** г. чрез неговата майка и законен представител Н. С. Х., родена на ***** г. от гр. *****направените разноски по делото, в общ размер на **1100 лева**.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд Сливен в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Сливен: _____